

DE DWANGSOM IN HET PERSONEN- EN FAMILIERECHT

Wat?

De dwangsom wordt omschreven als *“een bijkomende veroordeling van de schuldenaar om aan de schuldeiser een geldsom te betalen, zonder enig verband met de schade die de schuldeiser ondergaat of zal ondergaan ingevolge niet of niet-tijdige uitvoering van de hoofdverbintenis, teneinde op de schuldenaar druk uit te oefenen opdat hij de tegen hem uitgesproken hoofdveroordeling zou nakomen.”*

Modaliteiten?

Een dwangsom wordt meestal opgelegd per dag vertraging in de uitvoering van de verplichting ofwel per overtreding van de verplichting. De dwangsom hoeft niet samen met de hoofdveroordeling te worden uitgesproken. Zij kan ook later apart gevraagd worden aan de rechter wanneer blijkt dat de schuldenaar zijn verplichtingen niet nakomt ondanks een rechterlijke uitspraak.

Om te vermijden dat er een nieuwe discussie zou ontstaan over de dwangsom, is het vereist dat de rechter, die de dwangsom oplegt, deze nauwkeuring en precies omschrijft.

Het kan ook zeer nuttig zijn indien de rechter in zijn uitspraak uitdrukkelijk een regeling zou opnemen voor het geval van (éénmalige) overmacht. Zo kan de rechter bijvoorbeeld statuëren dat een kind, wanneer het ziek is, niet dient te worden meegegeven, doch dat het bewijs van de ziekte geleverd dient te worden aan de hand van een gedetailleerd medisch getuigschrift waarin uitdrukkelijk gemotiveerd staat waarom het kind de woning niet zou mogen verlaten.

Indien de schuldenaar (tijdelijk) in de onmogelijkheid verkeert om de rechterlijke uitspraak na te leven, dient hij zich opnieuw tot de rechter te wenden en de opheffing of voorlopige opschorting van de dwangsom te vragen. De dwangsom kan dan (tijdelijk) worden opgeheven of opgeschort indien er zich een situatie voordoet waarin de dwangsom als dwangmiddel tot nakoming van de hoofdveroordeling zijn zin verliest.

De gemiddelde dwangsom situeert zich tussen de 250,00 en 1.000,00 EUR per dag vertraging of per overtreding. De omvang van het bedrag hangt af van de concrete omstandigheden van de zaak. De rechter kan zelf de omvang van de dwangsom bepalen, doch dient ervoor te zorgen dat de dwangsom voldoende hoog is om het afschrikkend karakter van deze maatregel te behouden.

Toepassingen in het personen- en familierecht?

- *Uitvoering van verblijfsregelingen en omgangsrecht*

In de strijd tegen het niet-naleven van gerechtelijke beslissingen inzake verblijfsregelingen en omgangsrecht trad op 14.09.2006 het nieuwe artikel 387ter B.W. in werking. Op basis van dat

artikel heeft de rechter uitdrukkelijk de mogelijkheid de verbeurte van een dwangsom uit te spreken om de naleving van de beslissingen inzake verblijfsregelingen en omgangsrecht meer afdwingbaar te maken.

Zoals eerder gezegd, kan de dwangmaatregel samen met de hoofdveroordeling gevraagd worden, maar ook op een later tijdstip, bijvoorbeeld wanneer blijkt dat de omgangsregeling niet vrijwillig wordt uitgeoefend.

- *Schoolkeuze*

Indien het ouderlijk gezag aan beide ouders gezamenlijk werd toegekend, dienen zij samen te beslissen over de schoolkeuze. Indien zij niet tot een akkoord komen, kunnen zij zich tot de jeugdrechtbank wenden. De rechter kan in dat geval de schoolkeuze bepalen, rekening houdende met het belang van het kind. Hij kan de ouders veroordelen tot betaling van een dwangsom per kind en per dag dat zij de kinderen niet naar de door de rechter aangewezen school laten gaan, zelfs zonder dat er een daadwerkelijke vrees bestaat dat zij de beslissing niet zullen naleven.

- *Afgifte van goederen*

De rechter kan de afgifte van bepaalde goederen bevelen onder verbeurte van een dwangsom, zoals bijvoorbeeld:

- De identiteitsdocumenten en SIS-kaarten van de kinderen
- Persoonlijke spullen in het kader van dringende en voorlopige maatregelen tussen echtgenoten
- Afschrift van de bankuittreksels van eigen rekeningen in het kader van (dringende en) voorlopige maatregelen tussen echtgenoten

Wel is het belangrijk dat de goederen, waarvan sprake, uiterst gedetailleerd omschreven worden om alle discussies uit te sluiten.

- *Uitzetting van een ex-partner uit een eigen goed na beëindiging feitelijke samenwoning*

Indien een koppel ongehuwd samenwoont in een woning, die eigendom is van één van de partijen, gebeurt het soms dat de niet-eigenaar de woning blijft bewonen na de breuk tussen partijen (eventueel met de kinderen). In dat geval kan de eigenaar vorderen dat de niet-eigenaar uit het huis wordt gezet wegens bezetting zonder recht noch titel en dit onder verbeurte van een dwangsom.

- *Eedaflegging bij boedelbeschrijving*

Een boedelbeschrijving is een bewarende maatregel met als doel te vermijden dat bepaalde zaken uit de boedel zouden verdwijnen. Na de boedelbeschrijving volgt in principe een eedaflegging. Indien na de eedaflegging blijkt dat bepaalde zaken werden achtergehouden, heeft dit grote gevolgen voor degene die een valse eed heeft afgelegd.

Degene die weigert de eed af te leggen na een boedelbeschrijving kan door de rechter hiertoe gedwongen onder verbeurte van een dwangsom, die dan toekomt aan de niet-weigerende partijen ofwel aan de massa.

- *Straatverbod*

Hoewel het straatverbod een inbreuk is op het recht van iemand om zich vrij te verplaatsen, heeft de rechter de mogelijkheid om iemand het verbod op te leggen bepaalde specifiek genoemde starten

rondom de woning van iemand anders te bestreden en dit onder verbeurte van een dwangsom (bijv. in geval van stalking, bedreigingen,...).

- *Recht om zijn afstamming te kennen*

Indien de rechter een deskundigenonderzoek beveelt teneinde na te gaan of een bepaalde persoon de vader is van een kind en de moeder dit pertinent weigert wegens de zogenaamde schending van de fysieke integriteit van het kind, kan de rechter hieraan een dwangsom koppelen.

Het recht van de vader en het kind om hun afstamming te kennen en het recht op fysieke integriteit van het kind zijn vallen beiden onder de bescherming van het privé-leven (art. 8 EVRM) en de rechter zal moeten oordelen welk belang het meest beschermd dient te worden. De rechtspraak oordeelt in deze gevallen voornamelijk dat het recht van het kind op zijn fysieke integriteit in dergelijk onderzoek verwaarloosbaar is en dat dus het recht op kennis van de afstamming van vader en kind primeert.

Vanessa VLIEGEN

vanessa.vliegen@argusadvocaten.be